

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Dramatik i udvalg

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Dramatik i udvalg", i Heiberg, Johan Ludvig: *Dramatik i udvalg*, udg. af Jens Kr. Andersen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 587. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl04val-shoot-idm140721242234256/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Dramatik i udvalg

- også. – *Klart hvælver Himlen (...)* *Savn at stille*: noget præcist forlæg for disse linjer har ikke kunnet findes; stemning og følelsesudtryk forekommer dog beslægtet med titelpersonens i Ingemanns *Varners poetiske Vandringer* (sml. fx brevet fra denne til vennen Carl, *Proce*, 1813, s. 111f.). – *Herre Jemini*: J. er antagelig en forvanskning af Jesu domine (Herre Jesus), udtryk for forskrækkelse, overraskelse o.lign.
- 108 *Ei, guten Morgen*: som militærperson taler Støvlen halvt tysk, jf. n.t.s. 102. – *ich vil tjene ham*: jeg vil besvare Deres spørgsmål, »Det skal jeg sige Dem«. – *Allein, ob ich gleich sonst*: (ty.:) men skønt jeg nu ellers. – *courageux* (fr.: courageux) modig; ordet er, især som navneord (courage + sideformer), hyppigt i Holbergs komedier, hvorved forbindelsen mellem Støvlen og *Jacob von Tyboe* (se n.t.s. 102) forstærkes. – *Rensser*: røjser, langskaffet støvle. – *ergebenst*: (ty.:) ærbødigt.
- 109 *Domestiken*: tjener. – *Heida! (...)* *Burste*: (ty.:) Hallo! pengepung! støvleknægt! børste!, i Holbergs *Jacob von Tyboe* kommanderer titelpersonen sine tjenere til sig på tilsvarende måde (III,5). – *absonderlich*: (ty.:) særlig. – *düchtig*: (ty.:) tüchtig) til gavn. – *Frydendahl (...)* *tyske Major*: skuespilleren P. J. F. (1766-1836) var ikke mindst kendt for sine militærroller; Heiberg har i de senere udgaver strøget denne hentydning til lokale teaterforhold.
- 110 *verliert sich*: (ty.:) bliver svagere. – *O Himmell! (...)* *forstaaer min Længsel*: noget præcist forlæg for disse linjer har ikke kunnet findes; ordvalg og følelse ligger dog tæt på af et af titelpersonens breve til sin ven Carl i Ingemanns *Varners poetiske Vandringer* (*Proce*, 1813, s. 129). – *Told*: prop, spuns. – *Leilighed*: størrelse, plads, form. – *son Plato lærer*: hentydning til Plato(n)s (427-347 f.v.t.) *Symposion*, Aristofanes' tale, der forklarer kærlighedens væsen med en myte: Mennesket var oprindelig helt, men spaltedes på Zeus' bud i to; eros består da i længsel efter komplettering gennem forening med ens »rette« (oprindelige) halvdel. – *sympathetisk følelse*: sjæleligt samstemte, »med én tanke« (jf. den foreg. n.).
- 111 *Geldbeutel*: (ty.:) pengepung. – *Apotheket*: i det 19. årh. forhandlede apotekerne i større omfang end i dag foruden egl. lægemidler en række andre produkter fremstillet ad kemisk vej. – *i Persien*: det forekommer nærliggende (jf. flg. n.) at antage, at der sigtes til Oehlenschlägers *Aladdin*, som foregår i »Isphahan«, V, scenen »Apothek« (Oehlenschläger, *Poetiske Skrifter* II, udg. af H. Topsoe-Jensen, 1927, s. 284ff.); holder denne formodning stik, bidrager hentydningen til at kaste et komisk skær over den ikke ganske konsekvente orientalske kolorit i *Aladdin*. – *Artighedens (...)* *Levemaades Femis*: citat fra